

Missionaire parochiedag inspireert tot cultuurverandering

Het Aartsbisdom Utrecht organiseerde op zaterdag 29 november voor de derde keer een dag over de missionaire parochie. Zo'n 225 vertegenwoordigers uit alle parochies (leden van pastorale teams, parochiebestuurders en parochianen) waren naar Ede afgereisd, voor een deel was de dag een 'missionaire reünie' maar er waren ook veel nieuwe gezichten. "Ik vind deze dag elke keer bemoedigend en inspirerend," zei één van de deelnemers na afloop, om eraan toe te voegen: "Hopelijk tot volgend jaar!"

Diocesaan projectmedewerker missionaire parochie Stephe The-Mertens presenteerde met vicaris Meneses (vicariaat Deventer) deze dag, die begon met gezamenlijk gebed en zang om de inspiratie van de Heilige Geest. Hoofdspreker was Ferdinand Degenfeld, hij is vanuit Divine Renovation (internationaal dienstwerk dat parochies en bisdommen ondersteunt meer missionair te worden) de 'regionale verantwoordelijke' voor Nederland, Duitsland en Oostenrijk. Ook was er 's ochtends Lectio Divina met alle aanwezigen. Tijdens het middagprogramma konden de deelnemers kiezen uit vier praktische en interactieve workshops, tevens was er gelegenheid voor ontmoeting en uitwisseling – onder meer bij de informatiemarkt. De gehele dag was er Eucharistische aanbidding, waarmee de dag ook gezamenlijk werd afgesloten.

Tot zijn grote spijt moest kardinaal Eijk wegens ziekte verstek laten gaan. "Kardinaal Eijk hoopt dat deze dag mensen motiveert om missionair te zijn," aldus vicaris Meneses. Hij vroeg mgr. Hoogenboom vervolgens naar enkele aspecten van de missionaire parochie, zoals hoe vieren een bron kan zijn die mensen aantrekt. Mgr. Hoogenboom benadrukte het woord 'thuis': "Iedereen heeft een thuis nodig. De Heer roept mensen bij zich. De missionaire parochie leeft vanuit het vieren, vanuit de Eucharistie, vanuit de aanbidding. Bij de Heer zijn is thuis zijn. Soms roept de Heer ons, maar wij kunnen ook mensen bij de Heer brengen." Wat betekent de komst van nieuwe katholieken voor het leren in de missionaire parochie? Hier noemde mgr. Hoogenboom 'de weg': "De Heer neemt mensen mee op de weg van de catechese. We hebben jarenlang plannen gemaakt voor jongeren, nu melden jongeren zich uit zichzelf en onverwacht bij parochies – de Geest is werkzaam. Het is belangrijk ze te laten groeien in liefde voor elkaar en in liefde voor de Heer."

Als laatste vroeg Meneses naar de diaconie in de missionaire parochie. Hier koos mgr. Hoogenboom voor het begrip 'naaktheid': christenen zijn volgens hem geroepen om zich kwetsbaar op te stellen "en zich te laten raken door de nood in de wereld. Het is belangrijk dat een missionaire parochie ook een dienende parochie is."

Hoofdspreker Ferdinand Degenfeld sprak vervolgens over de cultuurveranderingen die nodig zijn om als parochie vruchtbaar te zijn. "We leven in een nieuw tijdperk," benadrukte hij, "een tijdperk van het post-christendom. Nieuwe wegen zijn dus noodzakelijk en dat vraagt om een cultuurverandering in de parochie. Ons tijdperk heeft veel overeenkomsten met de eerste eeuwen waarin de apostelen leefden – we leven in een spannende tijd! Wij moeten opnieuw leren om missionair te worden."

Een cultuur veranderen is niet gemakkelijk, zo realiseert Degenfeld zich. Aan de hand van de drie sleutels van parochievernieuwing die Divine Renovation onderscheidt, noemde hij zes veranderingen – bij elke sleutel twee. Bij de eerste sleutel (Vorrang geven aan evangelisatie) hoort als eerste verandering: 'van aanwezigheid naar ontmoeting'. Het gaat om de ontmoeting met anderen en uiteindelijk de ontmoeting met de Heer – bijvoorbeeld door bij het koffie drinken na de Mis met nieuwe mensen het verdiepende gesprek aan te gaan, zo sprak Degenfeld uit eigen parochie-ervaring. De tweede verandering is die 'van programma's naar paden' – het gaat erom wegen aan te leggen waarlangs nieuwe mensen tot Christus kunnen komen; dus geen losse evenementen maar bijvoorbeeld de Alphacursus.

Bij de tweede sleutel (Gezond leiderschap) is de eerste verandering die 'van doen naar leiden'. Degenfeld: "Een leider die door niemand wordt gevolgd, is niets meer dan een man die een wandeling maakt." Een echte leider is volgens hem dan ook niet zozeer een expert "maar iemand die andere leiders laat opstaan." De tweede verandering bij deze sleutel is de overgang van rekruteren naar het creëren van 'leiderschap pijpleidingen'. Ook hier is Alpha behulpzaam: mensen kunnen daarin doorgroeien vanuit de taken die ze vervullen – "help steeds anderen om te groeien," zo riep Degenfeld op. De derde sleutel (De kracht van de Heilige Geest) heeft als eerste cultuurverandering 'van spreken over

God naar spreken tot God'. "Bid met elkaar," zo luidde Degenfelds oproep aan de aanwezigen. "Iedereen kan dat. Vraag hoe het met iemand gaat en vraag of je op dat moment voor die persoon kunt bidden." De zesde en laatste cultuurverandering is die van God vragen: 'Zegen wat we doen' naar 'Laten we doen wat U zegent'. Voor al deze veranderingen in de cultuur van een parochie heeft Divine Renovation het Genesis Kompas ontwikkeld, een stappenplan voor parochievernieuwing. Dit kompas is te vinden op de website van Divine Renovation.

Na de Lectio Divina onder leiding en met uitleg van pastor De Bekker was er een presentatie van Credo Katholiek. Deze organisatie werd opgericht door jonge mensen die zich bekeerden tot het katholieke geloof. Op de website van Credo staan video's, podcasts en blogs over het katholieke geloof. Albert-Jan Boontje en Ruben Zelissen vertelden over het initiatief. "Onze missie is om jongeren tussen de 18 en 35 jaar te bereiken en naar Jezus te brengen, ze te gidsen naar hun spirituele thuis: de Kerk." Veel jongeren die zich bij een parochie melden, hebben twee jaar video's over het geloof op YouTube gekeken voordat ze eindelijk die stap zetten, zo signaleerden ze. "Maar wij dachten dat er nog veel meer jongeren zijn die niet de drempel overgaan. Daarom zijn we Credo gestart." "We zijn geen gemeenschap, jongeren moeten in de plaatselijke kerk landen," benadrukte het tweetal. Credo wil daarbij helpen. Behalve video's en ander materiaal biedt het platform onder meer de Credomis – een laagdrempelige Mis met uitleg tussen de verschillende onderdelen van de liturgie. Daarnaast wordt een buddyprogramma opgestart, waarin

gewone parochianen leren om nieuwe katholieken te begeleiden in de parochie, plus enkele andere trainingen voor parochies. Mgr. Woorts zei halverwege de dag "blij te zijn dat iedereen die tot nu toe de microfoon heeft vastgehouden jonger is dan mgr. Hoogenboom en ik zijn – dat is een hoopvol teken dat het geloof doorgaat!"

Na de lunch stonden vier workshops op het programma. De workshop 'Muziek in de missionaire parochie' werd gegeven door Astrid Broeders van de Gemeenschap Emmanuel. Zij is binnen haar parochie verantwoordelijk voor de muziek. Broeders behandelde eerst de theorie, waarna de deelnemers in stemgroepen uiteen gingen om liederen in te studeren die later tijdens de Aanbidding gezongen werden. Bij het voorbereiden van de muziek/zang in de liturgie is het volgens Broeders belangrijk om de lezingen van de viering door te nemen – op een manier zoals bij de Lectio Divina: "Neem echt de tijd voor die voorbereiding," zo spoorde zij aan. Lees ook de openingstekst/het openingsgebed en zoek passende liederen die de lezingen belichten c.q. versterken, vervolgde ze. Zo kies je als openingslied letterlijk een lied om je hart te openen, bij de offerande een lied dat helpt om de focus richting de Eucharistie te laten gaan en als slotlied iets wat het moment van zending markeert. Broeders: "Zing bovendien vanuit een houding van gebed. Op die manier kan een lied ook het gebed van de mensen worden." En volg wat de priester doet: als hij bijvoorbeeld klaar is met wieroken, rond dan ook je openingslied af, "laat de muziek dienstbaar zijn aan de liturgie."

Hoofdspreker Degenfeld verzorgde de workshop 'Missionair gebed'. Elke missionaire beweging begint met gebed, stelde hij. De roeping van de parochie is om mensen naar Jezus te brengen, en daar wil Divine Renovation bij helpen. Christus zelf heeft gezegd: 'Gaaf dus en maak alle volkeren tot Mijn leerlingen'. Degenfeld gaf als voorbeeld een parochie in Canada, waar na de start van een missionair team de groei een grote vlucht nam. Uiteindelijk werden 30 van de beste vrijwilligers uitgezonden naar een andere parochie om daar missionair aan de slag te gaan. "Niet het getal is het belangrijkste maar de mentaliteit. Het gaat niet om het vullen van de kerk, het gaat om het uitzenden van mensen," benadrukte Degenfeld. "Missionair gebed betekent dat we onze verlangens afstemmen op, in gemeenschappelijke overeenstemming komen met en doelgericht bidden voor de werking van de Heilige Geest, opdat Hij de harten van de mensen in onze parochie en onze buurt omvormt". Tot slot gaf Degenfeld concrete voorbeelden van missionair gebed: Eucharistische aanbidding, spontaan gebed bij een ontmoeting, gebed tijdens bijeenkomsten, voorbeden, lofzang, een gebedswandeling langs de parochiegrens, vasten en gebedstraining.

Pastoor Patrick Kuipers gaf een workshop over 'Catechese in de missionaire parochie'. Als oud-rector van het Ariënsinstituut (waar de opleiding tot parochiecatecheet plaatsvindt) en bisschoppelijk gedelegeerde voor catechese heeft hij veel affiniteit met dit onderwerp. Catechese heeft, volgens Kuipers, alles te maken met het faciliteren van de ontmoeting met Jezus Christus. Het gaat in eerste instantie om een basishouding waardoor we anderen bij Jezus kunnen brengen. En dan gaat het niet om het doorgeven van grote woorden of ingewikkelde geloofsonderwerpen, maar om het kerygma, de kernachtige formulering van wat het geloof in Jezus voor jezelf betekent. De deelnemers werden uitgenodigd om in kleine groepjes de kern van hun eigen geloof onder woorden te brengen. Vervolgens werd nagedacht hoe ze van daaruit mensen tot leerling van Jezus kunnen maken. Dat moet vooral gestalte krijgen in het begeleiden van mensen op hun catechetische reis, waarbij zij stap voor stap groeien in hun geloof en in een levende relatie met de Heer.

Onderling gesprek maakte duidelijk dat er in onze parochies al veel gebeurt om dat mogelijk te maken, maar dat er ook nog veel winst te behalen valt.

Paul Donders en het team van xband verzorgden de workshop 'Leiding geven aan een gezond en vrolijk team'. Daarin kwamen parochianen bijeen om een quickscan te maken van hun eigen parochie. Functioneert het team goed? Is er een gezamenlijk doel en een visie? De deelnemers konden al hun antwoorden invullen in een diagram en zo in één oogopslag zien hoe de parochie ervoor staat. Hoe definiëren we een team? Het pastorale team, het parochiebestuur, het secretariaat, het koor, de schoonmaakkploeg... Deze teams werken in het grote geheel van de parochie. Een goed team werkt aan de hand van vijf elementen die Donders toelichtte: samenwerken, mensen winnen, visie bouwen, organiseren en cultuur leven. Met een sterk team, een duidelijke parochie visie en de juiste mensen op de juiste plek kunnen parochiegemeenschappen weer doen waarvoor ze bedoeld zijn: onze naasten helpen, evangeliseren en een hechte gemeenschap bieden die gastvrij is voor iedereen.

De dag werd afgesloten met een half uur Eucharistische aanbidding. Vicaris Meneses vroeg vervolgens aan een aantal mensen in de zaal om in één woord te zeggen wat ze mee terug namen van deze dag. Dat leverde een waaier aan positieve indrukken op, zoals: vertrouwen, gemeenschap, hoop, verbinding, bemoediging, inspiratie en een dienende parochie.

